

Dette hellige evangelium skriver evangelisten Lukas: Samme dag var to af disciplene på vej til en landsby, som ligger tres stadier fra Jerusalem og hedder Emmaus; de talte med hinanden om alt det, som var sket. Og det skete, mens de gik og talte sammen og drøftede det indbyrdes, kom Jesus selv og slog følge med dem. Men deres øjne holdtes til, så de ikke genkendte ham. Han spurgte dem: »Hvad er det, I går og drøfter med hinanden?« De standsede og så bedrøvede ud, og den ene af dem, Kleofas hed han, svarede: »Er du den eneste tilrejsende i Jerusalem, der ikke ved, hvad der er sket i byen i disse dage?« »Hvad da?« spurgte han. De svarede: »Det med Jesus fra Nazaret, som var en profet, mægtig i gerning og ord over for Gud og hele folket – hvordan vore ypperstepræster og rådsherrer har udleveret ham til dødsstraf og korsfæstet ham. Og vi havde håbet, at det var ham, der skulle forløse Israel. Men til alt dette kommer, at det i dag er tredje dag, siden det skete. Og nu har nogle af kvinderne iblandt os forfærdet os; de var tidligt i morges ude ved graven, men fandt ikke hans legeme og kom tilbage og fortalte, at de i et syn havde set engle, som sagde, at han lever. Nogle af dem, der er sammen med os, gik så ud til graven og fandt det sådan, som kvinderne havde sagt, men ham selv så de ikke.« Da sagde han til dem: »I uforstandige, så tungnemme til at tro på alt det, profeterne har talt. Skulle Kristus ikke lide dette og gå ind til sin herlighed?« Og han begyndte med Moses og alle profeterne og udlagde for dem, hvad der stod om ham i alle Skrifterne. De var næsten fremme ved den landsby, de var på vej til, og Jesus lod, som om han ville gå videre. Men de holdt ham tilbage og sagde: »Bliv hos os! Det er snart aften, og dagen er allerede gået på hæld.« Så gik han med ind for at blive hos dem. Og mens han sad til bords sammen med dem, tog han brødet, velsignede og brød det og gav dem det. Da åbnedes deres øjne, og de genkendte ham; men så blev han usynlig for dem. De sagde til hinanden: »Brændte vore hjerter ikke i os, mens han talte til os på vejen og åbnede Skrifterne for os?« Og de brød op med det samme og vendte tilbage til Jerusalem, hvor de fandt de elleve og alle de andre forsamlet, som sagde: »Herren er virkelig opstået, og han er set af Simon.« Selv fortalte de, hvad der var sket på vejen, og hvordan de havde genkendt ham, da han brød brødet.

Lukasevangeliet 24,13-35

Tab for alt ikke lysten til at gå: jeg går mig hver dag det daglige velbefindende til - og går fra enhver Sygdom. Jeg har gået mig mine bedste tanker til, og jeg kender ingen tanke så tung, at man [ikke] kan gå fra den. Kun i bevægelse er sundheden og frelsen at finde. Nægter nogen, at bevægelsen er til: så gør jeg som Diogenes, så går jeg. Nægter nogen at sundheden er i

bevægelsen, så går jeg fra alle sygelige indvendinger.

Når man således bliver ved at gå, så går det nok.

Sådan skrev Søren Kierkegaard i et brev til sin svigerinde Henriette i oktober 1847. Hun havde mildest talt tabt lysten til at gå, især efter at hun var flyttet ind som bispefrue i Aalborg - eller *Nordjyllands Sibirien*, som hun kaldte byen mod nord. Henriette havde ikke kun mistet lysten til at gå, men nærmest lysten til overhovedet at leve. Angiveligt fik den svagelige kvinde, der var gift med Søren Kierkegaards bror Peter Christian, aldrig set førstesalen af bispegården, fordi hun sank hen i glædesløs lammelse, kort efter at hun flyttede ind. Og her lyder den venlige og geniale svoger Sørens opfordring så, at det med at gå skulle virke helbredende og være godt for tankerne: *Kun i bevægelse er sundheden og frelsen at finde*, påstår Søren ligefrem. Henriette lader dog ikke til at få det store udbytte af den kloge svogers tanker.

At spankulere omkring, eller ligefrem at vandre med snørede snørebånd, har ellers altid været en god idé. Diogenes, som Kierkegaard nævner i sit brev, var en af antikkens berømte og berygtede vandringsmænd, der også havde en mere vanvittig side. Han vandrede rundt i Athens gader med en lygte i hånden, i fuldt dagslys, for at undersøge, om der fandtes én eneste ærlig mand i Athen. Han gik meget rundt, undertiden også på alle fire som en hund, og efter sigende døde han som følge af et stort måltid rå blæksprutte – eller af et hundebid; det er svært at afgøre, selvom det sidste lyder mest sandsynligt.

Kierkegaard og Diogenes gik begge to rundt, i København og i Athen. Og det fik dem til at tænke store tanker. Det samme gjorde italieneren Dante i Firenze. Han digtede ligefrem et verdensberømt langdigt om det at gå. Dante digtede om en pilgrim, der vandrede helt til det øverste af *Paradis* efter at have tilbagelagt både *Inferno* og *Skærsilden*. *Den Guddommelige Komædie* blev et formidabelt stykke vandringspoesi, og sådan kunne man blive ved med vandre rundt i klassikerne.

Åndshistorien og litteraturhistorien er fyldt med eksempler på alle de spændende og gode ting, der kan komme ud af at sætte det ene ben foran det andet. Det samme gælder Det Ny Testamente, hvor evangeliet altid er i bevægelse. De bevæger sig frem mod julenatten, Jesus går op på et bjerg, rider ind i Jerusalem eller staver op til Golgata med smerteskridd og tårer. Evangeliet vrimler med pilgrimme og vandringsmænd. Vandring er nemlig oplagt, hvis man vil gå sig til gode tanker, og mindst lige så glimrende, hvis man har dårlige tanker, man gerne vil gå sig fra.

Det ville de to disciple i evangelieteksten måske være enige i. De to er på vej til Emmaus, der ligger 11 kilometer fra Jerusalem. I sådan et bakket landskab er der god plads til at reflektere over påskeugens begivenheder. For det har været en rædsom uge at være vidne til, ikke mindst som discipel.

De to har godt nok hørt fra kvinderne om den tomme grav tidligere på dagen, men de har ikke set deres mester som opstanden. De har kun hørt om hans fravær, hvilket må være en dobbelt sorg. Ikke alene er de i sorg over tabet; de to disciple har heller ikke nogen grav at gå hen til med deres tunge hjerter. Ingen gravsten, ingen påskeblomster i fine vaser, som vi kan opleve det ude på kirkegården i øjeblikket.

Så de gør som Kierkegaard og Diogenes og sætter det ene ben foran det andet. Og her er det, at Jesus slår følge med dem på vejen. Det opdager disciplene ikke, for *deres øjne holdtes til, så de ikke genkendte ham*, som der står. Undervejs på vandringen kommer de to i en solid bibelskole hos Jesus: *han begyndte med Moses og alle profeterne og udlagde for dem, hvad der stod om ham i alle Skrifterne*. Det må have interesseret de to vandringsmænd, for efter belæringen inviterer de Jesus indenfor, så han kan spise sammen med dem.

Og her falder tiøren, men på en drillende måde. Da brødet brydes og de rækkes det, forstår de forsamlede nemlig, at ham, de slog følge med ude på vejen, var Jesus selv.

Lige der giver det hele mening, som i en åbenbaring: *Da åbnedes deres øjne, og de genkendte ham; men så blev han usynlig for dem*. Det er da umådeligt drilsk! I samme øjeblik som genkendelsen sker, unddrager det genkendte sig den, der genkender. Her gik man lige og troede, at man havde regnet det hele ud, men så kan man begynde forfra.

De to er dog fyldt med glæde og håb, så de skynder sig ud på ruten og de 11 kilometer tilbage til Jerusalem for at dele de gode nyheder. Mødet med Jesus på vejen har ikke været forgæves, for de to siger til hinanden: *Brændte vore hjerter ikke i os, mens han talte til os på vejen og åbnede Skrifterne for os?*

Deres erkendelse, deres dyrebare erfaring af Gud, hænger så nøje sammen med, at de overhovedet bevægede sig ud af Jerusalem. Havde de slået lejr i sorgen derhjemme, havde de jo aldrig mødt den opstandne Jesus.

I dag tales der om sorgen som et landskab, man bevæger sig igennem. Den sørgende er altså i bevægelsen. Dog ikke gennem en tunnel, man skal passere i en fart, men gennem et landskab, man skal vandre i, og som vil ændre sig efterhånden som det tilbagelægges. Ikke kun landskabet ændrer sig – men også den, der vandrer, vil ændre sig. I løbet af vandringen kan der ske noget. Det vil enhver vandringsmand- og dame også kende til: at der kan ske noget med én i løbet af sådan en tur.

Til sammenligning bevæger vi os jo også op til alteret om søndagen for dér at møde den opstandne Jesus Kristus. I håbet om, at noget måtte forandres i os. Som var vi disciplene der spankulerede til Emmaus med al vores sorg. Og så bevæger vi os tilbage igen, når vi har mødt Guds søn i nadverens brød og i nadverens vin. Som de vandringsmænd -og damer vi nu engang er, når vi kommer til alteret med vores sorg og fortvivlelse i hjertet. Så knæler vi og møder de befriende ord om, at Guds søn med *sit hellige legeme og blod har gjort fyldest for alle vores synder*. En helt lille Emmausvandring i kirkeskibet – det er da smukt! Og sendes vi bort med fred!

Det er det samme, der kan ske, når man sætter i bevægelse under åben himmel, og som pilgrimmene altid har vidst: At der i vandringen findes en nærmest bekendende langsommelighed og en gentagelse, der hænger sammen med det meditative. Meditationen er en samtale med Gud. Der opstår noget i bevægelsen, som både bevæger den vandrende og som bevæger Gud. Eller som vi sang med Grundtvig:

*Ved hvert skridt i dødningshaven
blomster spire for vor fod!*

Der kan spire interessante ting frem i hjertet, når man er ude på ruten. Guds søn mødte de sørgende disciple derude, så hvorfor skulle Han ikke også møde os et sted derude?

Hvorfor skulle Kierkegaard og Diogenes og Dante og alle de andre ellers være så optagede af at gå? Eller danskerne for den sags skyld. Tænk bare på tiden under pandemien, hvor stort set alle bevægede sig ud i de danske skove til fods, i løbesko og på to eller fire hjul. Der var trængsel på Hjerteruterne og selv på de kringlede stier i øde egne, måtte der sættes skilte op, der angav i hvilken retning man skulle bevæge sig, for ikke at udgøre en smitterisiko.

Der var en længsel mod vandringens indsigter, og den længsel skulle forløses som vandring i naturen. Det gav næsten sig selv, når man havde siddet indespærret i ugevis, men det er alligevel interessant, at vi griber til vandrestaven, når undergangen truer.

For der støder næsten altid noget til, når man sætter i bevægelse. En mildhed i tanken, en uventet åbenhed, der brænder sig fast i hjertet - eller et uventet møde med den korsfæstede og opstandne Herre Jesus Kristus. *Når man således bliver ved at gå, så går det nok.*

Og derfor kan vi sige: Lov og tak og evig ære være dig vor Gud, Far, Søn og Helligånd, du, som var, er og bliver en sand treenig Gud, højlovet fra første begyndelse, nu og i al evighed. Amen